

Paper hoort op het menu vanaf het eerste jaar

Heel wat opleidingsonderdelen werken met papers, een werk- en evaluatievorm die studenten allerlei vaardigheden in laat oefenen, zoals schrijven en een presentatie geven. Vroeger werden studenten hier vaak pas mee geconfronteerd op het einde van hun studieloopbaan, bij het schrijven van hun eindwerk. Maar schrijven leer je niet in één keer. Vroeger starten en zo de vaardigheden geleidelijk opbouwen is dus de boodschap. Docenten aan het woord over hun aanpak van papers.

JAAK POOT

Stimuleren tot creatieve aanpak

Vroeger schreven de studenten bio-ingenieur hun eerste paper in het vierde jaar. Veel te laat volgens professor Erik Mathijs (Afdeling Landbouw- en Voedsel-economie): "Nu vliegen we er meteen het eerste bachelorjaar in. De 180 studenten worden opgedeeld in groepjes van vijf of zes. Ik leer ze eerst hoe ze bronnen moeten zoeken en er een hiërarchie in aanbrengen. Ik heb aandacht voor taal en stijl, voor de juiste notering van referenties, ik waarschuw voor plagiaat, enzovoort. Je moet de huidige internetgeneratie correct leren omgaan met informatie: ze googlen voluit maar missen dikwijls het inzicht om te beoordelen of een website betrouwbaar is of niet. Maar knippen en plakken gebeurde vroeger ook. De grootste uitdaging is om de studenten te stimuleren om creatief bezig te zijn."

"Elke groep krijgt een coach die tussentijdse versies bekijkt en bijstuurt. In totaal zijn we met zeven docenten voor de begeleiding."

Presentatie

Voor het seminarievak 'maatschappij en duurzame landbouw' schrijven de studenten in het tweede jaar een individuele paper. "Dan ga ik een stap verder, met meer klemtoon op het inhoudelijke. De paper is dan basis

voor een presentatie. Daarvoor simuleer ik de situatie van een congres, met een voorzitter en discutanten die kritische vragen stellen. Elke paper komt vooraf op Toledo zodat iedereen hem kan lezen. De coaching wordt nu ook een stuk intensiever. We begeleiden de twintig studenten met een team van vier docenten in teamteachingverband. Elke student moet zijn tekst één tot

"De werklast voor docenten is het grootste knelpunt."

drie keer voorleggen, afhankelijk van zijn persoonlijke ritme."

"De studenten zijn zeer enthousiast over die aanpak. Het is de eerste keer dat ze wetenschappelijke bevindingen aan een kritisch publiek voorstellen. Ze kunnen dat hier doen in een kleine groep en dat maakt het een stuk veiliger. Na die twee bachelorjaren hebben ze een set basisvaardigheden in de vingers die ze op allerlei vakken kunnen toepassen. Bijvoorbeeld bij de voorstelling van experimenten die ze als groepswork in seminars opzetten."

Werklast

In het derde jaar is het schrijven van de paper niet langer de doelstelling, maar een werkvorm om een hoger doel te bereiken. Voor het vak 'biologische productiesystemen' maken ze een groepswork rond een thema en ze stellen de resultaten aan elkaar voor. Mathijs: "In het vak 'begeleid integrerend groepswork' (BIG) volgt de synthese van alle aangeleerde vaardigheden. De groepswork is hier de weerslag van de voorbereiding van het eindproduct: een interdisciplinaire, wetenschappelijke poster. In dit stadium evalueren we ook het proces expliciet. Daarom moeten de studenten een logboek en verslagen van hun vergaderingen bijhouden."

Hoe zit het met de werklast voor docenten? "Dat is het grootste knelpunt", geeft Mathijs toe. "Het is een heel arbeidsintensief proces. Daarom ook dat we in het eerste jaar opteren voor groepswork. 180 papers begeleiden en verbeteren is niet haalbaar... Er is natuurlijk wel een compensatie: je hebt minder hoorcolleges voor te bereiden. Er zijn alleen drie of vier inleidende sessies nodig."

Papers zijn prettige werkbelasting

Professor Koen Matthijs en zijn assistente Sofie Vanassche (Faculteit Sociale Wetenschappen) laten hun studenten voor het keuzevak 'historisch-comparatieve studie van gezins- en bevolkingsontwikkelingen' twee papers maken.

Matthijs: "Onze aanpak wortelt in een studentencongres dat ik een tiental jaar geleden organiseerde en dat de studenten heel positief evalueerden. We hebben natuurlijk een heel goede uitgangspunt: het gaat om een keuzevak in het masterjaar, met een twintigtal geïnteresseerde studenten."

Sofie Vanassche: "Voor de eerste presentatie in het eerste semester kiezen studenten een thema uit een lijst die wij hen voorleggen. Per twee verwerken ze een drietal basisartikelen tot een inhoudelijk samenhangend geheel. Daar reflecteren ze dan kritisch over. Als afsluiter poneren ze drie stellingen die stof leveren voor discussie: ze spelen advocaat van de duivel, doen een beleidssuggestie of pakken uit met een alternatieve benadering van het thema."

Googlen

Daarna volgt de tweede fase: iedere student schrijft een individuele paper over een ander thema uit de lijst. Sofie Vanassche: "De student maakt een literatuurstudie waarbij hij bewijst dat hij meer doet dan wat googlen en de eerste de beste artikelen verwerken. Hij moet relevante - en indien mogelijk recente - wetenschappelijke literatuur zoeken en de inhoud ook kritisch beoordelen." Matthijs: "Het is de bedoeling dat de student de

literatuurstudie gebruikt om een nieuwe argumentatielijne op te bouwen. Hij moet hiaten en tegenspraak zoeken in de standpunten, verschillende visies met elkaar vergelijken, enzovoort. Kortom: een meta-analyse van het thema."

Sofie Vanassche neemt het grootste deel van de begeleiding van de student voor haar rekening. "Ik geefvooraftips voor de opbouw van het werk, de bronnenstudie, het onderbouwen van hun argumentatie, maar ook voor de schrijfstijl. De studenten leggen mij een tussentijdse versie voor die ik kritisch anoteer met suggesties. Want het moet een leerproces blijven. Ik focus daarbij op een positieve versterking van wat goed is en ik vraag aandacht voor tekorten. Je merkt hoe ze groeien in die vaardigheden - naar een overzichtelijke presentatie, een vlot lezende tekst."

Kritiek

Apotheose is de presentatie van de paper. Elk werkstuk krijgt twee lezers die vragen voorbereiden. Zo leert elke student om de teksten van een ander kritisch door te nemen. "En dan zit hun werk er ongeveer op voor dit keuzevak", zegt Matthijs. "Want het examen is meer een feedbackmoment vanuit uitdagende vragen. We peilen daar vooral of ze goed hebben nagedacht over het onderwerp en de reacties die ze erop kregen."

"Dit jaar experimenteren we ook met peer-assessment", vult Sofie Vanassche aan. "Al moeten we daar nog aan schaven, want de cijferevaluaties van de studenten voor elkaar liggen bijna allemaal

in de grijze zone van 7 en 8 op 10... Ze geven elkaar wel opbouwende kritiek en tips op vormgeving, inhoud, taalvaardigheid en lichaamshouding, maar dat vertaalt zich niet in verschillende scores." Koen Matthijs: "Wij vinden het vooral een pluspunt dat deze methode hen leert om kritiek van anderen te aanvaarden."

De studenten appreciëren de formule, zo blijkt uit een rondvraag. Ze vinden het een aangename manier van werken en minstens evenwaardig aan een passief hoorcollege. Ze vertellen dat ze veel leren, zowel uit het zelf presenteren als uit het kritisch luisteren naar de presentaties van hun medestudenten. Koen Matthijs: "We moeten er wel over waken dat de studenten in het eerste masterjaar niet worden overbelast met een resem papers naast de masterproef. De studenten vertellen ons dat in bepaalde periodes teveel deadlines van afzonderlijke professoren kort op elkaar vallen. Dat zorgt voor een hoge werklast. Overleg tussen docenten is dus heel belangrijk."

"De werkbelasting voor ons als docenten is anders, maar ligt niet hoger dan bij een hoorcollege of seminariewerk. Bovendien is het een prettige belasting: het is plezierig om die werkstukken te lezen over onderwerpen die we vaak zelf niet in detail kennen."

Info: Lies.Klerkx@duo.kuleuven.be, (t) 016 32 65 35
Steekkaart 'paper' op <https://www.kuleuven.be/duo-icto/steekkaarten>

Erik Mathijs heeft een aantal tips voor collega's die met papers willen werken:

1 Stel duidelijke verwachtingen. In twee richtingen: welk resultaat verwacht de docent van de student en op welke begeleiding mag de student rekenen?

2 Geef veel en gedetailleerde feedback. Het gebrek daaraan is het grootste struikelblok. Dat remt het leerproces voor de student af, want hij ziet niet in hoe hij zijn werkstukken in de toekomst kan verbeteren.

3 Doe aan teamteaching en zorg daarbij dat je de violen goed op elkaar afstemt. Een gemeenschappelijke visie rond verwachtingen en het type begeleiding is een must.

4 Plan voldoende tijd in.